

บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคเหนือตอนล่าง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา และปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคเหนือตอนล่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคเหนือตอนล่าง ปีการศึกษา 2555 จำนวน 3,301 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคเหนือตอนล่าง ปีการศึกษา 2555 หาได้โดยใช้สูตรของยามาเน่ Taro Yamane (1973) และทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ได้จำนวน 357 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation) และค่าการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคเหนือตอนล่าง พบว่า

1. ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคเหนือตอนล่าง พบว่า

1.1 ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ท่านกำหนดเป้าหมาย แผนงาน โครงการและกิจกรรมที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา รองลงมาคือท่านเชื่อมั่นและยึดมั่นในวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาในอันที่จะพัฒนาสู่ออนาคตและเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ท่านมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ในการพัฒนาการจัดการศึกษาโดยอาศัยเทคโนโลยี

1.2 ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ท่านเปิดโอกาสให้ครูและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน อาทิ การจัดประชุม ผู้ปกครอง การจัดกิจกรรมผู้ปกครองเยี่ยมห้องเรียน รองลงมาคือ ท่านสามารถสื่อสารให้ครูและผู้เกี่ยวข้องเข้าใจวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ท่านใช้เทคนิควิธีการจูงใจบุคลากรโดยใช้คำพูดที่ประทับใจ การอุปมา อุปมัย การใช้คำขวัญ สัญลักษณ์ และพิธีการต่างๆ เพื่อให้บุคลากรเห็นความสำคัญของวิสัยทัศน์

1.3 ด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ท่านส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและบุคลากรได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา รองลงมาคือ ท่านแสดงออกในทางปฏิบัติด้วยการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี เพื่อมุ่งสู่วิสัยทัศน์ ทำให้เกิดความน่าเชื่อถือให้กับบุคลากร ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ท่านจัดประชุมสัมมนาหรือจัดสนทนากลุ่มเพื่อระดมความคิดของครูและผู้เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนปฏิบัติการของสถานศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์

ซึ่งภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา ภาคเหนือตอนล่าง ทั้ง 3 ด้าน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ รองลงมาคือ ด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์

2. ปัจจัยภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา ภาคเหนือตอนล่าง พบว่า

2.1 ปัจจัยด้านการสื่อสาร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ท่านรับฟังปัญหาการทำงานของผู้ร่วมงานที่เกิดขึ้น รองลงมาคือ ท่านมีการแจ้งข้อมูลข่าวสารให้กับผู้ร่วมงานทราบอย่างเปิดเผย ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ท่านสามารถอธิบาย ชี้แจงหรือรวมไปถึงการเขียนข้อความ เพื่อถ่ายทอดวัตถุประสงค์ให้ผู้อื่นเข้าใจอย่างชัดเจน

2.2 ปัจจัยด้านการจัดการข้อมูล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ท่านร่วมมือกับครูในการตัดสินใจและวางแผน รองลงมาคือ ท่านเปิดช่องทางให้ครูในสถานศึกษาได้มีโอกาสในการตอบสนองและ

สนับสนุนให้เข้ามามีส่วนร่วมด้วยตนเอง ไม่ใช่การจัดการ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ท่านสร้างวิธีการใหม่จากการผสมผสานแนวปฏิบัติที่หลากหลายของผู้อื่น

2.3 ปัจจัยด้านความคิดสร้างสรรค์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ท่านพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงความคิดอยู่ตลอดเวลาเมื่อพบข้อมูลหรือสถานการณ์เปลี่ยนไปจากเดิม รองลงมาคือ ท่านยอมรับผลที่จะเกิดขึ้นจากการคิดสิ่งใหม่ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ท่านสร้างผลงานที่เกิดจากความคิดริเริ่มและเป็นผลงานที่แปลกใหม่ไม่เคยปรากฏมาก่อน

2.4 ปัจจัยด้านความฉลาดทางอารมณ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ท่านให้กำลังใจตนเองในการทำงานเสมอ รองลงมาคือ ท่านสามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ หากท่านรู้สึกโกรธหรือไม่พอใจจะไม่แสดงอารมณ์นั้นออกไป และท่านไม่แสดงอารมณ์โกรธตอบเมื่อผู้อื่นใช้อารมณ์รุนแรงต่อตนเอง

2.5 ปัจจัยด้านบรรยากาศองค์การ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ท่านให้เกียรติและยกย่องผู้ปฏิบัติดีและสมควรเป็นแบบอย่าง รองลงมาคือ ท่านส่งเสริมให้ครูมีการเลื่อนวิทยฐานะที่สูงขึ้น ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ท่านส่งเสริมบรรยากาศแห่งการสร้างนวัตกรรมทางการศึกษา

2.6 ปัจจัยด้านการทำงานเป็นทีม ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ท่านให้ความรู้สึกว่าคุณและบุคลากรเป็นส่วนหนึ่งของทีมงาน รองลงมาคือ ท่านให้คำปรึกษาแนะนำแก่ครู และบุคลากรในทีมถึงแนวทางและวิธีการทำงานให้มีประสิทธิภาพ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ท่านเชื่อมโยงรูปแบบการทำงานเป็นทีมเข้ากับกระบวนการในการเรียนรู้ และสร้างความเข้าใจในการเปลี่ยนแปลงเปิดโอกาสให้ทีมงาน ทำงานประยุกต์เข้ากับงาน

ซึ่งปัจจัยภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคเหนือตอนล่าง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 เมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัย พบว่า ทุกปัจจัยมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ยกเว้นปัจจัยด้านการทำงานเป็นทีมที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ปัจจัยด้านบรรยากาศองค์การ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ปัจจัยด้านการจัดการข้อมูล

3. ปัจจัยที่ส่งผลกับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคเหนือตอนล่าง พบว่า

3.1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวม พบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย การสร้างวิสัยทัศน์ การเผยแพร่วิสัยทัศน์ และการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์นั้น มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน อยู่ระหว่าง .586 ถึง .730 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

3.2 ตัวแปรที่ดีในการพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา (Stepwise Multiple Regression Analysis) พบว่า ปัจจัยการสื่อสาร ปัจจัยการจัดการข้อมูล ปัจจัยความคิดสร้างสรรค์ ปัจจัยความฉลาดทางอารมณ์ ปัจจัยบรรยากาศองค์การ และปัจจัยการทำงานเป็นทีม ทั้ง 6 ปัจจัยนั้น มีเพียง 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยการสื่อสาร ปัจจัยการจัดการข้อมูล และปัจจัยความคิดสร้างสรรค์ ที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ เท่ากับ 0.259, 0.339 และ 0.281 ตามลำดับ มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานเท่ากับ 0.279, 0.354 และ 0.288 ตามลำดับ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เท่ากับ 0.810 มีค่าอำนาจในการพยากรณ์ได้ร้อยละ 65.7 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์เท่ากับ 0.264 และค่าคงที่ของสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ เท่ากับ 0.475 เมื่อพิจารณาค่า Collinearity Statistics หาค่า Tolerance และ VIF พบว่า ค่า Tolerance ตัวแปรพยากรณ์อยู่ระหว่าง .365 ถึง .440 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ไม่ควรเข้าใกล้ 0 ส่วนค่า VIF มีค่าระหว่าง 1.88 ถึง 2.74 ก็เป็นไปตามเกณฑ์ที่ไม่ควรมากกว่า 10

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยที่ส่งผลกระทบต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคเหนือตอนล่าง ผู้วิจัยมีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคเหนือตอนล่าง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำที่มีความสามารถในการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวกับสภาพที่ควรเป็นในอนาคตขององค์การโดยเริ่มต้นจากการมีวิสัยทัศน์ส่วนตัวของผู้นำก่อน แล้วจึงหล่อหลอมให้กลายเป็นวิสัยทัศน์ร่วมกับคณะครู และบุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จิตติมา วรณศิริ (2550; นิภฎชลา ล้นเหลือ, 2554) ได้ศึกษาเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ระดับวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้เล็งเห็นความสำคัญจึงกำหนดนโยบายและแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา และได้กำหนดคุณลักษณะภาวะผู้นำวิสัยทัศน์ไว้ คือ การกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียนจากการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกสถานศึกษาทั้งสภาพจริงในปัจจุบันและสภาพการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต การกำหนดค่านิยมของโรงเรียนในการทำงานให้มีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจ โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากร การสร้างศรัทธาโดยเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติงานตามค่านิยมของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาบุคลากรสู่ออนาคต การสร้างบรรยากาศให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การกระตุ้นให้เกิดการสร้างนวัตกรรมเพื่อเพิ่มพูนศักยภาพ การปฏิบัติงานและให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ และการจัดระบบสื่อสารเพื่อให้ทราบและเกิดการยอมรับในวิสัยทัศน์ ค่านิยมและผลการดำเนินการที่คาดหวังของโรงเรียน เพื่อให้เกิดการปรับปรุงผลการดำเนินการ การบรรลุพันธกิจของสถานศึกษา และผลการวิจัยยังสอดคล้องกับแนวคิดของสุพานี สฤญวานิช (2552, หน้า 262) ที่ระบุไว้ว่าภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์เป็นความสามารถของผู้นำในการสร้างวิสัยทัศน์ อันจะทำให้ผู้นำสามารถนำพาองค์การไปยังทิศทางที่ถูกต้อง เหมาะสม และสามารถวางรากฐานขององค์การได้อย่างยั่งยืนพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันที่เกิดขึ้นได้ เมื่อพิจารณาตัวแปรสังเกตทั้ง 4 ตัวแปรของภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ พบว่า การเผยแพร่วิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าตัวแปรตัวอื่น และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ มารศรี สุธานี (2540, หน้า 157) พบว่า พฤติกรรมการเผยแพร่วิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าทุกด้าน ดังนั้น ในการพัฒนาวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา ควรเน้นเรื่องการเผยแพร่วิสัยทัศน์ของตนเองไปสู่ครู และบุคลากร

2. ผลการศึกษาปัจจัยภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาคอนสวรรค์ตอนล่าง ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการสื่อสาร ปัจจัยการจัดการข้อมูล ปัจจัยความคิดสร้างสรรค์ ปัจจัยความฉลาดทางอารมณ์ และปัจจัยบรรยากาศองค์การ ทั้ง 5 ปัจจัยนั้น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะปัจจัยดังกล่าวเป็นคุณสมบัติของผู้นำที่มีประสิทธิผล ซึ่งผู้นำที่มีประสิทธิผลที่ดีนั้นต้องรู้จักจูงใจคณะครู และบุคลากรให้ทุ่มเทในการทำงาน (Inspirational Motivation) ใส่ใจพัฒนาระดับความสามารถและศักยภาพให้สูงยิ่งขึ้น ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อคณะครู และบุคลากรมีความมั่นใจต่อผลสัมฤทธิ์ของงานที่ได้รับมอบหมาย และมุ่งมั่นต่อความสำเร็จ ผลก็คือ ความเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิโกญชลา ดันเหลือ (2554, หน้า 13) ซึ่งกล่าวว่า การสื่อสาร (communication) คือ พฤติกรรมการแสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่แสดงออกถึงการติดต่อรับส่งข้อมูล

ข่าวสารระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานกับบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความเข้าใจและความร่วมมือในการดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมาย สามารถวัดได้จากองค์ประกอบที่เป็นตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร คือ มีทักษะการสื่อสาร ใช้ช่องทางการสื่อสารและมีรูปแบบการสื่อสาร และยังได้ระบุว่าความฉลาดทางอารมณ์มีความสำคัญอย่างยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานจะต้องตระหนักถึงความรู้สึก ความคิด และอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น โดยสามารถจัดการควบคุมอารมณ์ และสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ตนเองในการกระตุ้นภายในจิตใจ ตลอดจนสามารถตอบสนองความต้องการแสดงความคิดเห็น และการกระทำของตนเองได้อย่างสมเหตุสมผล มองโลกในแง่ดี สามารถสร้างปฏิสัมพันธ์ด้วยการดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์และมีความสุข และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จิตินา วรณศิริ (2550, หน้า 193) ที่ระบุว่าผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ความสามารถในการจัดการข้อมูล อันประกอบด้วย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและการสังเคราะห์ข้อมูลเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมและมีความสัมพันธ์กับวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งนี้เนื่องมาจากการสร้างวิสัยทัศน์อันเป็นภาพในอนาคตและเป็นเป้าหมายขององค์การท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในยุคของข้อมูลข่าวสารนั้น ต้องการข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับองค์การทั้งสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์การ เพื่อนำมาเป็นการสนทนาในการตัดสินใจกำหนดทิศทางและแนวทางปฏิบัติให้บรรลุผล ทั้งนี้ยังกล่าวไว้ว่าบรรยากาศขององค์การ อันประกอบด้วยพฤติกรรมผู้บริหาร พฤติกรรมครู และสภาพแวดล้อมทางกายภาพทั้งสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่เอื้ออำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมและมีความสัมพันธ์กับวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งนี้เนื่องมาจากการมีบรรยากาศขององค์การที่ดี ย่อมเป็นแรงจูงใจให้บุคลากรในองค์การมีความสัมพันธ์ที่ดี มีการประสานงาน การมีส่วนร่วม มีความสามัคคีส่งเสริมให้บุคลากรทำงานเป็นทีม ลดความขัดแย้งร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงาน พัฒนาองค์การไปสู่เป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เพ็ญพร ทองคำสุก (2553, หน้า 269) ที่ได้ศึกษาตัวแบบสมการโครงสร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน พบว่า ระดับความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามตัวแปรสังเกต การตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง การควบคุมอารมณ์ตนเอง การสร้างแรงบันดาลใจให้ตนเอง การเข้าใจอารมณ์ผู้อื่น การสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่น และทักษะทางสังคมอยู่ในระดับมากทุกตัวแปรเช่นเดียวกับ

ส่วนปัจจัยการทำงานเป็นทีมผลการวิจัยพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการทำงานให้ประสบผลสำเร็จได้นั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับผู้บริหารสถานศึกษาเพียงคนเดียวแต่ยังรวมไปถึงคณะครู และบุคลากร ที่ต้องมีส่วนร่วมในการทำงาน มีการทำงาน

ร่วมกัน องค์การจะต้องมีทีมงานที่ดีซึ่งทีมงานต้องมีทักษะ ความสามารถในการปฏิบัติงานร่วมกัน และมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ร่วมงาน การทำงานเป็นทีมต้องอาศัยความร่วมมือและการมีส่วนร่วมจากหลายๆ ฝ่าย ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่จึงต้องสนใจและรู้จักสร้างเครือข่ายในการทำงานดังทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงาน ซึ่งหากมีทีมงานที่ดีแล้วนั้น ก็จะนำไปสู่การหาข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ แล้วนำข้อมูลมาผ่านกระบวนการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลสารสนเทศเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจอันเป็นปัจจัยทางอ้อมที่ส่งผลต่อการกำหนดวิสัยทัศน์ และแนวทางปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วรณวิสา ไชยลาแสง (2551) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาภาวะผู้นำเพื่อการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อทีมงานที่มีประสิทธิภาพของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 1-7 พบว่า ภาวะผู้นำเพื่อการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อทีมงานที่มีประสิทธิภาพ ทำให้ตัวแปรการสร้างการยอมรับการเปลี่ยนแปลง ระดมความร่วมมือผูกพัน และสร้างวิสัยทัศน์ใหม่ส่งผลต่อการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและภาวะผู้นำการแลกเปลี่ยนมีความสัมพันธ์กับการแลกเปลี่ยนความรู้ คือ ผู้นำทั้ง 2 แบบ สามารถสร้างแรงบันดาลใจและกระตุ้นปัญญาของสมาชิกให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ และพัฒนา

3. ผลการศึกษาสมการพหุคูณทำนายภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคเหนือตอนล่าง พบว่า ค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษากับระดับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กันทั้งในภาพรวม ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์และด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .586 ถึง .730 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภาคเหนือตอนล่าง พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ปัจจัยการสื่อสาร (T1) ปัจจัยการจัดการข้อมูล (T2) และปัจจัยความคิดสร้างสรรค์ (T3) สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่ดีจึงต้องมีความสามารถในการจูงใจคณะครู และบุคลากรให้ทำสิ่งต่างๆ ด้วยความเต็มใจ ขณะเดียวกันก็ต้องส่งเสริมคณะครู และบุคลากรให้ได้แสดงออกถึงความสามารถอย่างเต็มที่ โดยการใช้ทักษะในการสื่อสาร อันจะทำให้คณะครู และบุคลากรมีการเปลี่ยนแปลงวิธีคิด และปรับการทำงานให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้มองการณ์ไกล และมีความคิด

อิสระ กล้าเสี่ยงและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ รวมถึงมีความเชื่อมั่นในผู้ร่วมงาน อีกทั้งยังสร้างค่านิยมในการทำงานของสถานศึกษาที่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนร่วมสูงสุด มีวิธีการกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

3.1 ปัจจัยด้านสื่อสาร เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งการติดต่อข่าวสารต่างๆ ต้องผ่านกระบวนการที่แตกต่างกันไปตามความเหมาะสม การที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะนำวิสัยทัศน์ของตนไปสู่การปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จได้นั้นจำเป็นต้องอาศัยการสื่อสารเพื่อสร้างความร่วมมือร่วมใจจากคณะครู บุคลากร จึงจะสามารถบริหารงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพได้ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .339 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของจิตติมา วรณศรี (2550, หน้า 75) ได้กล่าวว่า การสื่อสารเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลทางตรงต่อวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วยการมีทักษะในการสื่อสาร การใช้ช่องทางสื่อสารที่หลากหลายและเหมาะสม และการใช้รูปแบบการสื่อสารแบบสองทาง ทั้งแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการอย่างเหมาะสม

3.2 ปัจจัยการจัดการข้อมูล เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ ความสามารถในการจัดการข้อมูล ทั้งนี้เนื่องมาจากท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในยุคปัจจุบัน ต้องอาศัยการนำข้อมูลต่างๆ ที่ได้มาผ่านกระบวนการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลสารสนเทศในการตัดสินใจกำหนดทิศทางและแนวทางการปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .259 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุวิทย์ สายสุธนาวิชัย (2555, หน้า 57) ที่กล่าวว่า การส่งเสริมการจัดการความรู้จะดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งเพียงลำพัง ย่อมไม่ประสบผลสำเร็จต้องดำเนินการควบคู่กันไป ทั้งในเรื่องของการส่งเสริมปัจจัยที่เอื้อต่อการจัดการความรู้และกระบวนการขับเคลื่อนต้องสอดคล้องประสานกันเป็นอย่างดี อันจะนำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรทั้งความรู้ ทักษะและพฤติกรรมในการทำงานเพื่อให้เป็นบุคลากรที่พร้อมจะนำองค์กรไปสู่ความเป็นเลิศได้

3.3 ปัจจัยความคิดสร้างสรรค์ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความคิดสร้างสรรค์ คิดนอกกรอบ ซึ่งเป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงความรู้กับสถานการณ์ปัจจุบัน นวัตกรรมสู่นวัตกรรมใหม่เพื่อค้นหาสิ่งที่ดีที่สุดให้กับสถานศึกษา มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .281 สอดคล้องกับผลการวิจัยของจิตติมา วรณศรี (2550, หน้า 193) ที่กล่าวว่า การที่ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดสร้างสรรค์ อันประกอบด้วยความคล่องแคล่วในการคิด ความยืดหยุ่นในการคิด ความคิดริเริ่ม และความละเอียดลออในการคิดเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมและมีความสัมพันธ์กับวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร

สถานศึกษา ทั้งนี้ เนื่องมาจากความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถในการมองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ เป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดความคิด การกระทำหรือการสร้างผลผลิตที่แปลกใหม่ ซึ่งมาจากการรวบรวมความรู้ และประสบการณ์เดิมเชื่อมโยงกับสถานการณ์ใหม่ บุคลากรผู้มีความคิดใหม่เพื่อค้นหาคำตอบที่ดีที่สุดให้กับปัญหาที่เกิดขึ้น อันเป็นกระบวนการที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ซึ่งเป็นภาพที่ชัดเจนในอนาคต ซึ่งเกิดจากกระบวนการคิด การตระหนักรู้ การสังเคราะห์ข้อมูล เหตุการณ์และสถานการณ์ต่างๆ เข้าด้วยกันของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากการทำความเข้าใจสภาพปัญหาในปัจจุบัน มุ่งไปสู่อนาคต

ถึงอย่างไรก็ตาม ตัวแปรอีก 3 ตัวได้แก่ ปัจจัยความฉลาดทางอารมณ์ ปัจจัยบรรยากาศองค์การ และปัจจัยการทำงานเป็นทีม ที่ไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า คุณสมบัติหรือคุณลักษณะของตัวแปรเหล่านี้อาจมีลักษณะเดียวกันหรือเป็นส่วนหนึ่งของตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ได้ หรือข้อคำถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้นเกี่ยวข้องกับใกล้เคียงหรือสอดคล้องกับข้อคำถามของตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาได้ แต่จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ทุกตัวแปรมีความสัมพันธ์ทางบวกกับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ แสดงว่าทั้ง 3 ปัจจัย เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยให้สถานศึกษาสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้งานวิจัยครั้งนี้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานหรือการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการสร้างวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและจงใจก่อนเป็นอันดับแรก เพราะนั่นคือ การกำหนดทิศทางเป็นเป้าหมายสำหรับอนาคต การสร้างวิสัยทัศน์ของผู้บริหารต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างภาพลักษณ์ใหม่ให้กับสถานศึกษา

1.2 ด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์ ควรมีนโยบายในการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการพัฒนาตนเองในเรื่องของการเผยแพร่วิสัยทัศน์ เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำด้านการเผยแพร่วิสัยทัศน์นั้นมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

1.3 ด้านการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการปฏิบัติจริงตามวิสัยทัศน์ที่วางไว้ เพราะหากมีการสร้างวิสัยทัศน์ที่ดีแล้วนั้นแต่ไม่ได้นำมาปฏิบัติก็ไม่ก่อให้เกิดผลต่อสถานศึกษาแต่อย่างใด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ครู และบุคลากร

มีการเอาใจใส่ดูแล ให้การสนับสนุนทั้งด้านทรัพยากร ข่าวสาร ให้ครูสามารถเป็นครูที่ปรึกษาที่ดีของนักเรียน ปลูกฝังค่านิยมการอุทิศตนเพื่อพัฒนาองค์การอย่างยั่งยืน

1.4 ปัจจัยการสื่อสารที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์สูงเป็นอันดับสอง ดังนั้นสถานศึกษาต้นสังกัดควรมีการพัฒนาความสามารถในสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในทักษะในการสื่อสารทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน รวมไปถึงรูปแบบของการสื่อสารที่เหมาะสมกับเนื้อหา และผู้รับสาร

1.5 ปัจจัยการจัดการข้อมูลที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์สูงที่สุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรเรียนรู้และฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการข้อมูล ทั้งการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการสังเคราะห์ข้อมูล ให้มีทักษะ ความรู้ ความสามารถ เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.6 ปัจจัยความคิดสร้างสรรค์ที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์สูงเป็นอันดับสาม ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาฝึกฝนตนเองให้มีความคิดสร้างสรรค์ คิดนอกกรอบ คิดสิ่งใหม่ซึ่งแตกต่างไปจากเดิม แล้วนำมาเชื่อมโยงกับองค์ความรู้เดิมที่มีอยู่เพื่อแก้ปัญหาต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง ซึ่งองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์มี 4 ลักษณะคือ ความคิดคล่อง ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยด้านอื่นๆ เพิ่มเติม ที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของหน่วยงานอื่นๆ เพื่อนำไปพัฒนาองค์การต่อไป

2.2 ควรศึกษารูปแบบความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำด้านการเปลี่ยนแปลงอื่นๆ เช่น ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ฯลฯ